

FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik

Sammanfattning

Utrikesutskottet behandlar i detta betänkande motioner från den allmänna motionstiden 2014/15 om mänskliga rättigheter i ett multilateralt eller tematiskt perspektiv, Förenta nationernas säkerhetsråds ansvar för internationell fred och säkerhet respektive Sveriges kandidatur till en plats i säkerhetsrådet perioden 2017–2018.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden i betänkandet. I betänkandet finns åtta reservationer och två särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Förenta nationerna.....	7
Motionen.....	7
Bakgrund.....	8
Utskottets ställningstagande.....	11
Övergripande MR-frågor.....	13
Motionerna.....	13
Bakgrund.....	14
Utskottets ställningstagande.....	15
Mänskliga rättigheter och internet.....	16
Motionen.....	16
Bakgrund.....	16
Utskottets ställningstagande.....	17
Kvinnors rättigheter.....	18
Motionerna.....	18
Bakgrund.....	19
Utskottets ställningstagande.....	21
Barnets rättigheter.....	22
Motionen.....	22
Bakgrund.....	22
Utskottets ställningstagande.....	23
Religiösa minoriteter.....	24
Motionerna.....	24
Bakgrund.....	24
Utskottets ställningstagande.....	25
Hbtq-personers rättigheter.....	26
Motionerna.....	26
Bakgrund.....	26
Utskottets ställningstagande.....	27
Internationella brottmålsdomstolen.....	28
Motionerna.....	28
Bakgrund.....	28
Utskottets ställningstagande.....	30
Övriga yrkanden.....	31
Reservationer.....	32
1. Övergripande MR-frågor, punkt 2 (M).....	32
2. Övergripande MR-frågor, punkt 2 (SD).....	33
3. Utredning om ökat stöd till demokratiaktivister m.m., punkt 3 (M, C, FP, KD).....	34
4. Mänskliga rättigheter och internet, punkt 4 (M, C, FP, KD).....	34
5. Kvinnors rättigheter, punkt 5 (SD).....	35
6. Kvinnors rättigheter, punkt 5 (FP).....	36
7. Barnets rättigheter, punkt 6 (SD).....	37

8. Religiösa minoriteter, punkt 7 (SD)	38
Särskilda yttranden	40
1. Förenta nationerna, punkt 1 (M, C, FP, KD)	40
2. Förenta nationerna, punkt 1 (SD)	41
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	42
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	42
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avslås av utskottet i förslagspunkt 10	47

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förenta nationerna

Riksdagen avslår motion

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 15.

2. Övergripande MR-frågor

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 och

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 3–5.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

3. Utredning om ökat stöd till demokratiaktivister m.m.

Riksdagen avslår motion

2014/15:1879 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkande 1.

Reservation 3 (M, C, FP, KD)

4. Mänskliga rättigheter och internet

Riksdagen avslår motion

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 8.

Reservation 4 (M, C, FP, KD)

5. Kvinnors rättigheter

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1880 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkandena 1, 2, 4 och 8,

2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 2–5 och

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (FP)

6. Barnets rättigheter

Riksdagen avslår motion

2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 7 (SD)

7. Religiösa minoriteter

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1905 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 2 och

2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 7.

Reservation 8 (SD)

8. Hbtq-personers rättigheter

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2321 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 10 och
2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 7.

9. Internationella brottmålsdomstolen

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:140 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkande 20 och

2014/15:2321 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 3.

10. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrka motionsyrkanden. Därmed avslår riksdagen motionerna

2014/15:511 av Lena Hallengren och Åsa Westlund (S),

2014/15:879 av Tuve Skånberg (KD) yrkande 1,

2014/15:890 av Tuve Skånberg (KD) yrkandena 1 och 2,

2014/15:1391 av Mikael Oscarsson (KD),

2014/15:1401 av Sofia Damm (KD) yrkande 2,

2014/15:1538 av Elisabeth Svantesson (M),

2014/15:1560 av Caroline Szyber (KD) yrkande 1,

2014/15:1581 av Mathias Sundin och Said Abdu (FP),

2014/15:1621 av Tuve Skånberg och Mikael Oscarsson (KD) yrkandena 1, 2 och 4,

2014/15:1730 av Désirée Pethrus (KD) yrkandena 1–3, 5 och 6,

2014/15:1938 av Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (S),

2014/15:2201 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 6 och

2014/15:2219 av Jan R Andersson (M).

Stockholm den 5 maj 2015

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Olle Thorell (S), Margareta Cederfelt (M), Katarina Köhler (S), Kerstin Lundgren (C), Valter Mutz (MP), Björn Söder (SD), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Krister Örnfjäder (S), Serkan Köse (S), Sotiris Delis (M), Kent Härstedt (S), Tina Acketoft (FP) och Pavel Gamov (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utrikesutskottet ett antal motionsförslag från den allmänna motionstiden 2014 som rör Förenta nationerna (FN) och mänskliga rättigheter (MR) i svensk utrikespolitik. Flera motionsyrkanden i betänkandet är föremål för förenklad beredning och avstyrks av utskottet i ett särskilt avsnitt.

Utrikesutskottet inhämtar löpande information om både FN-systemet och mänskliga rättigheter genom bl.a. inkommande och utgående besök. Utskottet kallade den 12 mars 2015 utrikesminister Margot Wallström för att diskutera Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd. Samma ärende var föremål för diskussion när ambassadör Anna-Karin Eneström kallades till utskottet den 7 april 2015. Utskottsledamöter har under våren 2015 besökt FN-organ och internationella organisationer med säte i Haag, Genève och Wien.

Bakgrund

Utrikesutskottet behandlar normalt flera motionsbetänkanden om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik under varje valperiod. Fokus ligger växelvis på de mänskliga rättigheternas tillämpning i enskilda länder och på de mänskliga rättigheterna i ett multilateralt eller tematiskt perspektiv. Motionsyrkanden med den senare inriktningen bereds i detta betänkande.

FN har varit och är en central aktör för utvecklingen av folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna, samt för upprätthållandet av internationell fred och säkerhet. I likhet med utskottets senaste betänkande om multilaterala MR-frågor (bet. 2012/13:UU15) upptar FN-dimensionen ett betydande utrymme. Mot denna bakgrund har FN-perspektivet tydliggjorts i rubriceringen av detta betänkande.

Utskottet har i detta betänkande valt att behandla motionsyrkanden om FN:s säkerhetsråds ansvar för internationell fred och säkerhet och Sveriges kandidatur till en plats i säkerhetsrådet perioden 2017–2018. Därutöver behandlar utskottet motioner om övergripande MR-frågor, förslag om en utredning om ökat stöd till demokratiaktivister m.m., mänskliga rättigheter och internet, kvinnors, barns, minoriteters och hbtq-personers rättigheter samt Internationella brottmålsdomstolen.

Utskottets överväganden

FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik. Motionsyrkandena avser Förenta nationerna, övergripande frågor om de mänskliga rättigheterna, en utredning om ökat stöd till demokratiaktivister m.m., mänskliga rättigheter och internet, kvinnors rättigheter, barnets rättigheter, religiösa minoriteter, hbtq-personers rättigheter samt internationella brottmålsdomstolen.

Jämför reservationerna 1 (M), 2 (SD), 3 (M, C, FP, KD), 4 (M, C, FP, KD), 5 (SD), 6 (FP), 7 (SD), 8 (SD) samt särskilda yttranden 1 (M, C, FP, KD) och 2 (SD).

Förenta nationerna

Motionen

Moderaterna lyfter i kommittémotion 2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. yrkande 15 bl.a. fram den roll som FN spelat för utvecklingen av det internationella ramverket för mänskliga rättigheter samt FN:s säkerhetsråds ansvar för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Ett starkare FN förutsätter reformer på bl.a. dessa områden. Medlemskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR-rådet) ska kopplas till ett demokratikrav. Säkerhetsrådets sammansättning måste ses över och EU bör representeras av en gemensam plats i rådet. FN måste värna principen om skyldigheten att skydda, och ett mandat från säkerhetsrådet ska eftersträvas vid internationella insatser för att skydda civila. FN:s fredsfrämjande insatser utgör ett viktigt medel för att uppnå internationell fred och säkerhet. Sverige bör öka deltagandet i FN:s fredsinsatser. Stöd ges för Sveriges kandidatur till säkerhetsrådet för perioden 2017–2018. Det internationella bruket med omfattande kampanjer behöver ses över.

Bakgrund

FN och internationell fred och säkerhet

Enligt FN-stadgan har världsorganisationen det primära ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. FN:s fredsfrämjande verksamhet täcker alla konfliktfaser. FN kan verka konfliktförebyggande, fredsskapande, fredsbevarande, fredsframtvängande och fredsbyggande. Konfliktförebyggande och fredsskapande verksamhet kan ske genom t.ex. diplomati och medlingsinsatser. I vissa fall utses särskilda sändebud. Ibland etableras även s.k. politiska missioner i fält.

År 2005 fattade FN:s världstoppmöte ett principbeslut om att etablera fredsbyggandekommissionen för att effektivisera FN:s arbete i postkonfliktsituationer och därmed motverka att krigshärjade länder återfaller i konflikt. Syftet är att säkra fred och återhämtning i postkonfliktländer och lägga grunden för en långsiktigt hållbar utveckling. Sverige är för närvarande ordförande i fredsbyggandekommissionens organisatoriska kommitté och för den landspecifika konfigurationen för Liberia. Sverige är också en stor givare till den s.k. fredsbyggandefonden. I den resolution som etablerar fredsbyggandekommissionen anges att en översyn ska ske vart femte år. En sådan översyn pågår för närvarande.

Fredsframtvängande åtgärder för att säkerställa internationell fred och säkerhet beslutas av säkerhetsrådet. Detta kan ske genom beslut om ekonomiska sanktioner eller våldsanvändning. Båda åtgärderna beslutas under FN-stadgans kapitel VII. Möjligheten att besluta om våldsanvändning för att säkra freden speglar FN:s särställning i det kollektiva säkerhetssystemet.

Under FN:s världstoppmöte 2005 antogs en deklaration som bl.a. lyfte fram världssamfundets skyldighet att skydda civila från folkmord, etnisk rensning, krigsbrott och brott mot mänskligheten när den berörda staten inte vill eller kan stoppa övergreppen. Sedan dess har det inom FN-systemet etablerats ett särskilt kontor som samlar generalsekreterarens rådgivare för skyldigheten att skydda respektive för att motverka folkmord. Generalsekreteraren har även tagit fram flera rapporter om skyldigheten att skydda. Dessa har diskuterats av generalförsamlingen i informella sessioner.

Även om det finns undantag – som exempelvis den flygförbudszon som auktoriserades av FN:s säkerhetsråd i resolution 1973 (2011) för att skydda civila i Libyen i samband med upproret mot Gaddafiregimen 2011 – försvåras ett praktiskt omsättande av principen om skyldigheten att skydda till följd av åsiktsskillnader mellan rådets permanenta medlemmar. Samtidigt har fredsbevarande missioner allt oftare fått mer robusta mandat i syfte att bl.a. skydda civila. Det framgår av EU:s fastslagna prioriteringar i FN (European Union medium-term priorities at the United Nations 2012-2015) att skyldigheten att skydda är en högt prioriterad fråga. Utrikesministern lyfte fram bl.a. skyldigheten att skydda i samband med ett tal i FN:s säkerhetsråd i januari 2015 på temat skydd av civila i väpnade konflikter.

Säkerhetsrådet fattar beslut om fredsbevarande insatser. Efterfrågan av och komplexiteten i FN:s fredsbevarande verksamhet har ökat. Från att främst ha handlat om militär personal som observerar en vapenvila mellan två stater har dagens missioner ofta ett multidimensionellt mandat i en kontext som präglas av en inomstatlig konflikt. I en multidimensionell insats kan både militär och civil personal inkluderas och i insatsernas mandat kan ingå att missionen ska utnyttja alla till buds stående medel för att t.ex. värna en politisk process, assistera nationella myndigheter att upprätthålla lag och ordning eller skydda civila. Utvecklingen innebär att vissa fredsbevarande insatser delvis opererar under FN-stadgans kapitel VII.

Den ökande efterfrågan och tilltagande komplexiteten i FN:s fredsbevarande verksamhet har medfört ett behov av att kontinuerligt se över formerna för verksamheten. Den s.k. Brahimirapporten från 2000 diskuterade behovet av reformer i efterdyningarna av FN:s hårt kritiserade insatser under 1990-talet i Rwanda, Somalia och f.d. Jugoslavien. År 2009 togs reformarbetet vidare inom ramen för det s.k. New Horizon-initiativet. Processen betonar vikten av ett globalt partnerskap när det gäller den fredsbevarande verksamhetens syfte, genomförande och framtida utformning. Sverige bidrar aktivt i arbetet med att stärka FN:s fredsbevarande verksamhet på det konceptuella planet, bl.a. genom att Folke Bernadotteakademien står värd för sekretariatet till den internationella nätverksorganisationen Challenges Forum. I oktober 2014 utsåg FN:s generalsekreterare en högnivåpanel i syfte att se över fredsoperationer i bred mening. Översynen innefattar både FN:s fredsbevarande operationer och bruket av politiska missioner i fält.

Redan under Sveriges ordförandeskap i EU 2001 initierades en process för att utveckla samarbetet mellan EU och FN inom konfliktförebyggande och krishantering. EU:s samverkan med FN inom krishantering tar avstamp i unionens säkerhetsstrategi från 2003 som lyfter fram en effektiv multilateralism med FN i centrum som ett mål för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. Samarbetet på krishanteringsområdet mellan EU och FN bygger på en gemensam deklARATION från 2003 och ett gemensamt uttalande från 2007 om närmare samverkan. Det finns flera faktiska exempel där EU aktivt stödjer FN:s och säkerhetsrådets krishantering. Exempelvis mandaterades EU:s militära krishanteringsinsats i Centralafrikanska republiken (EUFOR RCA) i säkerhetsrådsresolution 2134 (2014) att upprätthålla säkerheten i huvudstaden.

Sedan 1990-talet förs diskussioner om att reformera säkerhetsrådets sammansättning. En reform av säkerhetsrådet förutsätter en revidering av FN-stadgan. Sverige tillhör de krafter som vill se ett reformerat säkerhetsråd. EU-länderna Storbritannien och Frankrike är permanenta medlemmar i säkerhetsrådet. I artikel 34.2 i Fördraget om Europeiska unionen anges att ”medlemsstater som också är medlemmar av Förenta nationernas säkerhetsråd ska samråda med varandra och hålla övriga medlemsstater och den höga representanten fullt informerade. Medlemsstater som är medlemmar av säkerhetsrådet kommer då de fullgör sina uppgifter att hävda unionens

ståndpunkter och intressen, dock utan att detta ska påverka deras ansvar enligt bestämmelserna i Förenta nationernas stadga”.

De icke-permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet väljs av generalförsamlingen för en period av två år. Vid valet ska man, enligt FN-stadgan, ta hänsyn till att rådet blir geografiskt representativt och väga in kandidatländernas engagemang för FN:s verksamhet. Sverige har varit medlem i rådet under tre perioder, senast 1997–1998. Sverige är kandidat till en icke-permanent plats i FN:s säkerhetsråd för perioden 2017–2018. Kandidaturen är anmäld inom ramen för det traditionella nordiska samarbetet. Kandidaturen bygger på Sveriges traditionellt omfattande engagemang för och stöd till FN:s verksamhet. Sverige tillhör den mindre grupp av länder vars uttaxerade bidrag uppgår till minst 1 procent av FN:s budget. Därutöver ger Sverige omfattande frivilliga bidrag till FN:s fonder och program. Sverige har deltagit i flertalet av FN:s fredsbevarande operationer sedan 1960-talet. Sverige bidrar för närvarande med ett underrättelsekompani inom ramen för FN:s fredsbevarande operation i Mali (Minusma) samt med militär och civil personal i flera andra pågående FN-ledda fredsfrämjande insatser. Regeringen har nyligen inkommit med en proposition om en förlängning av insatsen i Mali (prop. 2014/15:68). Ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott har berett propositionen i riksdagen. I den senaste utrikesdeklarationen aviserade regeringen en ökad ambitionsnivå för Sveriges engagemang i FN, inklusive på det säkerhetsfrämjande området.

FN och mänskliga rättigheter

År 1948 antog FN:s generalförsamling den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. I förklaringens första artikel slås principen om alla människors lika värde och rättigheter fast. Under de mer än 65 år som gått sedan FN:s allmänna förklaring antogs har dess grundläggande normer slagits fast i ett antal folkrättsligt bindande konventioner. Den allmänna förklaringen har stått som utgångspunkt för FN:s konventioner från 1966 om de medborgerliga och politiska respektive de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna samt för såväl FN:s specialkonventioner som de regionala konventionerna om mänskliga rättigheter. Vid världstoppmötet i Wien 1993 slogs fast att de mänskliga rättigheterna är universella, odelbara och ömsesidigt samverkande. Detta bekräftades vid bl.a. FN:s världstoppmöte 2005.

Vid världstoppmötet fattades även ett principbeslut om att inrätta MR-rådet. FN:s generalförsamling beslutade att inrätta rådet 2006. Syftet var ytterst att främja universell respekt för de mänskliga rättigheterna. MR-rådet ersatte den förutvarande och hårt kritiserade MR-kommissionen.

I beslutet om att inrätta MR-rådet satte generalförsamlingen upp kriterier för medlemskap. Av generalförsamlingens beslut framgår bl.a. att staterna i rådet ska efterleva de mänskliga rättigheterna. Det är upp till FN:s medlemsstater att följa denna regel när val av medlemmar sker i

generalförsamlingen. En medlem som begår grova övergrepp mot de mänskliga rättigheterna kan suspenderas efter beslut i generalförsamlingen. Generalförsamlingens beslut om att inrätta MR-rådet innefattar även en referens till periodiska granskningar (Universal Periodic Review, UPR) av situationen för mänskliga rättigheter i alla stater och innebär att medlemmarna i rådet ska granskas under respektive medlems mandatperiod.

I egenskap av observatör har Sverige deltagit i MR-rådet sedan inrättandet. I EU:s strategiska ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati från 2012 – som antagits i form av rådsslutsatser – uppmanas alla medlemmar i MR-rådet att upprätthålla högsta nivå på de mänskliga rättigheterna. EU ska noga följa i vilken utsträckning tredjeländ genomför rekommendationer som lämnats i de periodiska granskningarna och som accepterats av det aktuella landet. Det anges även att EU har en avsikt att lämna stöd för sådant genomförande. Vid utrikesrådets möte den 9 februari 2015 antogs rådsslutsatser om EU:s prioriteringar i FN i frågor som rör de mänskliga rättigheterna. Där uttrycker rådet bl.a. sitt stöd för MR-rådet och redovisar en rad geografiska och tematiska prioriteringar på MR-området i FN under 2015.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att FN, i kraft av organisationens världsomfattande medlemskap, åtnjuter en unik politisk legitimitet för att bl.a. främja och utveckla normer på MR-området och hantera hot mot internationell fred och säkerhet. Utskottet framhåller att ett starkt FN och ett väl fungerande multilateralt system ligger i Sveriges intresse och konstaterar att svensk utrikes- och säkerhetspolitik traditionellt har genomsyrats av ett tydligt FN-perspektiv. Sveriges stöd till FN har varit och är mycket omfattande. Utskottet konstaterar att Sverige har varit och är aktivt på många områden inom FN, bl.a. konfliktförebyggande, fredsoperationer, fredsbyggande, humanitärt bistånd, hållbar utveckling, nedrustning, miljö- och klimatfrågor, rättsstatens principer och folkrätten, inklusive mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt.

Utskottet noterar att regeringen i utrikesdeklarationen framförde som sin mening att Sverige ska bli en mer aktiv medlem i FN och att ambitionen är att Sverige ska delta i fler FN-ledda fredsfrämjande insatser. I sammanhanget upprepar utskottet (bet. 2012/13:UU7) att EU-samarbetet även i fortsättningen intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik.

Utskottet stöder Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd för tidsperioden 2017–2018 och anser att kandidaturen står på en solid grund med beaktande av Sveriges omfattande FN-engagemang. Som medlem av säkerhetsrådet skulle Sverige ha ökade möjligheter att påverka för en effektivisering av FN:s arbete för att främja fred, säkerhet och hållbar utveckling samt verka för nedrustning, mot terrorism och massförstörelsevapen samt för en ökad respekt för folkrätten. Utskottet understryker i likhet med tidigare (bet. 2012/13:UU15) att en väl förankrad och genomförd kampanj är en

förutsättning för att en kandidatur till säkerhetsrådet ska nå framgång. Utskottet framhåller att kampanjen inte får medföra att Sveriges röst till stöd för mänskliga rättigheter i världen försvagas.

Utskottet framhåller vikten av att FN kontinuerligt stärks och reformeras och konstaterar att Sverige löpande främjar en reformering av FN-systemet och ett effektivt FN. Utskottet noterar att frågan om ett stärkt och reformerat FN lyftes fram i regeringsdeklarationen 2014. På sikt är en reform av säkerhetsrådet viktig i ett legitimitetsperspektiv. Utskottet anser därför att det är viktigt att pågående diskussioner om att reformera säkerhetsrådet fortgår och att Sverige även fortsatt är en konstruktiv kraft i dessa diskussioner. Utskottet noterar att de EU-medlemmar som också har en plats i FN:s säkerhetsråd enligt Lissabonfördraget ska hålla övriga medlemsstater och den höga representanten fullt informerade och hävda unionens ståndpunkter och intressen, dock utan att detta ska påverka deras ansvar enligt bestämmelserna i FN-stadgan. Utskottet konstaterar att ett eventuellt svenskt medlemskap i rådet har att förhålla sig till detta.

Utskottet har tidigare välkomnat (bet. 2010/11:UU15) den förskjutning som över tid skett i synen på suveränitet till att betona staters ansvar för individens säkerhet och rättigheter. Utskottet anser att det är positivt att FN över tid har utvecklat verktyg för att stärka principen om skyldigheten att skydda civila från folkmord, etnisk resning, krigsbrott och brott mot mänskligheten när den berörda staten inte vill eller kan stoppa övergreppen. Utskottet understryker vikten av att säkerhetsrådet agerar för att skydda civila i enlighet med principen om skyldighet att skydda och framhåller att Sverige och EU bör fortsätta att verka för att principen ska få genomslagskraft.

Utskottet konstaterar att FN:s fredsbevarande operationer blivit alltmer komplexa och välkomnar att FN kontinuerligt strävar efter att stärka de fredsfrämjande verktygen. Det är positivt att FN:s fredsoperationer och fredsbyggandearkitektur ses över. Utskottet noterar att det finns beröringspunkter mellan de båda översynerna och poängterar i detta sammanhang betydelsen av att fortlöpande stärka länken mellan FN:s fredsoperationer och långsiktiga utvecklingssamarbete. Utskottet framhåller att Sveriges och EU:s röst i reformprocesserna är viktig. Utskottet välkomnar Folke Bernadotteakademiens roll som sekretariat för ett internationellt nätverk som främjar reformer av FN:s fredsbevarande verksamhet samt Sveriges aktiva engagemang för FN:s fredsbyggandekommission.

Utskottet anser att samverkan mellan EU och FN i internationella krishanteringsinsatser kontinuerligt bör stärkas och är positivt till att de gemensamma utfästelserna om ökat samarbete på krishanteringsområdet också fått faktiskt genomslag. Utskottet framhåller att Sverige även i fortsättningen bör vara en pådrivande kraft för samverkan mellan EU och FN på krishanteringsområdet i syfte att öka effektiviteten i insatser till stöd för internationell fred och säkerhet. Genom att aktivt arbeta för att ge EU en stärkt förmåga att bidra till FN:s fredsfrämjande arbete förstärker Sverige sin FN-politik genom EU-arbetet.

Utskottet framhåller att Sveriges internationella engagemang för fredsfrämjande insatser syftar till att försvara universella normer och värden såsom demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, mänsklig värdighet och hållbar utveckling. Utskottet upprepar sitt tidigare ställningstagande (bet. 2012/13:UU7) att Sveriges deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande insatser alltid ska vila på folkrättslig grund. Utskottets uppfattning är att svenska bidrag till krishanteringsinsatser även i fortsättningen kan ske inom ramen för EU, FN, Nato och OSSE.

Utskottet understryker FN:s normerande roll i fråga om de mänskliga rättigheterna. Utskottet betonar att Sverige ska vara en tydlig röst i världen för de mänskliga rättigheterna och ska fortsätta att agera bilateralt, genom EU och multilateralt för att de mänskliga rättigheterna ska efterlevas i alla världens länder. Utskottet framhåller att omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna även i fortsättningen ska vara en central och integrerad del av Sveriges utrikespolitik. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att MR-perspektivet tydligt lyftes fram i utrikesdeklarationen 2015.

Utskottet betonar att det är viktigt för MR-rådets trovärdighet att de länder som ingår i rådet respekterar de mänskliga rättigheterna. Utskottet ser positivt på att Sverige och EU värnar denna princip och understryker betydelsen av att Sverige och EU även i framtiden fortsätter att vara starka aktörer i MR-rådet.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks kommittémotion 2014/15:2993 (M) yrkande 15.

Övergripande MR-frågor

Motionerna

Folkpartiet begär i kommittémotion 2014/15:1879 av Birgitta Ohlsson m.fl. yrkande 1 att en utredning bör tillsättas för att ta fram en agenda för ett ökat svenskt stöd till demokratiaktivister mot bakgrund av att flera miljoner människor lever i länder som inte respekterar grundläggande fri- och rättigheter. Utgångspunkten för utredningen bör bl.a. vara att öka stödet för att främja yttrandefrihet, pressfrihet och oberoende medier.

Sverigedemokraterna tar i kommittémotion 2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. yrkande 1 upp att regeringen i högre grad bör prioritera de sociala och ekonomiska rättigheterna i utvecklingsländer. Uppfyllande av vissa grundläggande sociala och ekonomiska rättigheter som t.ex. tillgång till vatten och sanitet är en förutsättning för att människor i utvecklingsländer på ett effektivt sätt ska kunna tillgodoräkna sig medborgerliga och politiska rättigheter.

Moderaterna lyfter i kommittémotion 2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. yrkandena 3–5 bl.a. fram att främjande av demokrati, folkrätt och mänskliga rättigheter utgör grunden i en värdebaserad svensk utrikespolitik. Respekt för de medborgerliga och politiska rättigheterna skapar förutsättningar för att

uppfylla de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Stödet till försvarare av opinionsfriheterna måste öka i länder som klassificeras som ofria.

Bakgrund

De mänskliga rättigheterna innefattar såväl medborgerliga och politiska som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Under världskonferensen om mänskliga rättigheter, som hölls i Wien 1993, uppnåddes internationell konsensus om att de mänskliga rättigheterna är universella, odelbara och ömsesidigt samverkande. Det slogs därmed fast att de mänskliga rättigheterna gäller lika för alla människor och ska tolkas på samma sätt i alla länder oavsett tradition eller kultur (universalitet) och att de medborgerliga, politiska, ekonomiska och sociala rättigheterna är lika viktiga och förstärker varandra (odelbara och ömsesidigt samverkande).

Lissabonfördraget (artikel 21.1 i Fördraget om Europeiska unionen) slår fast att EU i unionens externa relationer ska verka för bl.a. demokrati, rättsstatens principer och de mänskliga rättigheternas universalitet och odelbarhet. EU:s strategiska ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati berör såväl medborgerliga och politiska som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och slår bl.a. fast att demokrati inte kan existera utan att yttrande-, mötes- och föreningsfriheten respekteras. Det strategiska ramverket operationaliseras i en handlingsplan som löpte ut vid utgången av 2014. En ny handlingsplan håller på att tas fram. EU har antagit särskilda riktlinjer för ett antal prioriterade MR-frågor. Riktlinjer antas på ministernivå och utgör en stark politisk signal om vilka prioriteringar som EU gör på MR-området. Riktlinjer har bl.a. antagits för att skydda och stödja försvarare av de mänskliga rättigheterna. År 2009 antogs rådsslutsatser om en handlingsplan för att stödja demokrati i EU:s externa relationer. Handlingsplanen slår fast att mänskliga rättigheter och demokrati är starkt länkade och en förutsättning för hållbar utveckling.

Inom ramen för Agenda for Change, som är benämningen på den process som syftar till att reformera EU:s bistånd, utgör stöd till att stärka mänskliga rättigheter, demokrati och god samhällsstyrning en prioritet. I det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (European Instrument for Democracy and Human Rights, EIDHR) har EU även ett specifikt tematiskt instrument för stöd för att främja mänskliga rättigheter och demokrati. Inom ramen för EIDHR finns en särskild fond för att tillhandahålla finansiellt stöd till särskilt utsatta MR-försvarare.

I den utrikespolitiska deklARATIONEN 2015 berörs medborgerliga och politiska respektive ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Bland annat lyfts yttrande- och pressfriheten fram och journalisters utsatta situation framhålls. I deklARATIONEN aviseras även att en ny strategi för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer ska utarbetas. Strategin kommer att ta ett bredare anslag än den nuvarande strategin (från 2007)

eftersom Sveriges internationella arbete i olika forum för demokrati och mänskliga rättigheter kommer att inkluderas.

I den biståndspolitiska plattformen (skr. 2013/14:131) konstateras att det övergripande målet för Sveriges bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.¹ Biståndet tar avstamp i ett rättighetsperspektiv som utgår från att de mänskliga rättigheterna är universella och odelbara. Det anges i plattformen att det är lika angeläget att bekämpa politiskt förtryck som att bekämpa ekonomisk fattigdom. De medborgerliga och politiska rättigheterna lyfts fram under delmålet Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck. Det konstateras under detta delmål att åtnjutande av medborgerliga och politiska rättigheter stärker möjligheterna för människor som lever i fattigdom att kräva sina ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Bistånd till ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som exempelvis utbildning, hälsa samt vatten och sanitet innefattas under andra delmål.

Delmålen i den biståndspolitiska plattformen har fått genomslag i både landspecifika och tematiska resultatstrategier. Inom den sistnämnda kategorin finns bl.a. Resultatstrategi för särskilda insatser för mänskliga rättigheter och demokratisering 2014–2017 respektive Resultatstrategi för globala insatser för socialt hållbar utveckling 2014–2017. Den förstnämnda strategin syftar till att stärka demokratisering och yttrandefrihet genom att stödja individer, organisationer och grupper som verkar i denna riktning. Under strategin kan stöd ges till både demokrati- och MR-aktivister och till oberoende medier samt till globala aktörer som bl.a. främjar demokratiutveckling, opinionsfriheterna och oberoende medier. Den sistnämnda strategin innefattar stöd inom hälsa, utbildning samt vatten och sanitet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, som tidigare framhållits i ett flertal utskottsbetänkanden (t.ex. bet. 2012/13:UU15), att de mänskliga rättigheterna gäller för alla människor utan åtskillnad, oavsett land, kultur eller specifik tradition. Ingen regering kan hävda särskilda förhållanden som tradition, kultur eller religion som ursäkt för att kränka de mänskliga rättigheterna. De mänskliga rättigheterna är odelbara och ömsesidigt samverkande. Stater kan inte sålla bland sina folkrättsliga åtaganden; alla mänskliga rättigheter har samma värde.

Utskottet framhåller vikten av att Sveriges utrikespolitik även fortsättningsvis genomsyras av ett kraftfullt stöd för demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Utskottet delar den uppfattning regeringen framför i

¹ Regeringens skrivelse om den biståndspolitiska plattformen behandlades i betänkande 2013/14:UU20. Utskottet ställde sig i betänkandet bakom målformuleringen i den biståndspolitiska plattformen eftersom denna i sak överensstämde med det mål som riksdagen i december 2013, på förslag från utskottet, fastställte för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

utrikesdeklarationen om att yttrande- och pressfrihet måste försvaras och att övergrepp mot journalister måste stoppas.

Utskottet erinrar om betänkande 2012/13:UU15 där utskottet upprepade sitt stöd för en förstärkning av det svenska demokratibiståndet mot bakgrund av att demokrati och respekt för politiska och medborgerliga rättigheter är viktiga förutsättningar för att förverkliga ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Utskottet kan i detta sammanhang konstatera att stöd för att främja demokratiutveckling, inklusive stöd till MR- och demokratiaktivister, medier och opinionsfriheterna rättmätigt intar en framträdande plats i Sveriges internationella bistånd.

Utskottet noterar beskedet från regeringen om att utarbeta en ny strategi för Sveriges prioriteringar och internationella agerande i fråga om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Utskottet välkomnar också arbetet med att stärka EU:s politik för att främja mänskliga rättigheter och demokrati visavis tredjeland, inklusive genom biståndsinsatser, och noterar med tillfredsställelse att en ny handlingsplan för det strategiska ramverket för mänskliga rättigheter och demokrati är under utarbetande.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks kommittémotionerna 2014/15:1879 (FP) yrkande 1 och 2014/15:2923 (SD) yrkande 1 samt 2014/15:2993 (M) yrkandena 3–5.

Mänskliga rättigheter och internet

Motionen

Moderaterna framför i kommittémotion 2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. yrkande 8 bl.a. att Sverige ska vara en ledande kraft för att främja friheten på nätet, t.ex. genom att följa upp MR-rådets resolution 20/8 från 2012.

Bakgrund

I en rapport från organisationen Freedom House från december 2014 konstateras att respekten för friheten på nätet i ett globalt perspektiv har avtagit under flera år i sträck. Rapporten lyfter bl.a. fram en tendens att stater i ökad utsträckning lagstiftar för att utvidga övervakningen av nätet och för att stävja yttrandefriheten på internet. Vidare framförs bl.a. i rapporten, som täcker perioden maj 2013 till maj 2014, att fler människor än någonsin häktades eller åtalades på grund av åsikter i politiska och sociala frågor som uttryckts på internet.

År 2012 antog MR-rådet en resolution om att skydda och stärka respekten för mänskliga rättigheter på internet (HRC/RES/20/8). Sverige var initiativtagare till resolutionen. I resolutionens nyckelparagraf slås fast att samma rättigheter som människor har utanför internet (offline) även ska gälla

på internet (online). Det framhålls att denna princip är särskilt relevant i relation till yttrandefriheten, och en referens görs i sammanhanget till artikel 19 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna respektive i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna som gemensamt stadfäster yttrandefriheten som en mänsklig rättighet. I resolutionen framhålls även att staterna ska främja och underlätta tillgången till internet samt att internet främjar utveckling i olika former.

Återigen på svenskt initiativ antog MR-rådet 2014 en uppföljande resolution om mänskliga rättigheter på internet (HRC/RES/26/13). Resolutionen bekräftar innehållet i resolutionen från 2012 och lyfter därutöver tydligare fram internet som ett verktyg för att främja ekonomisk, social och kulturell utveckling, vilket uppnås om staterna säkerställer att de mänskliga rättigheterna – särskilt yttrande- och föreningsfrihet samt rätten till privatliv – respekteras på internet. Dessutom framhålls internets betydelse för att främja rätten till utbildning och därmed utveckling.

Sverige har främjat friheten på nätet även utanför det normativa arbetet inom ramen för FN. Exempelvis anordnade den förra regeringen internationella konferenser inom ramen för det s.k. Stockholm Internet Forum.

Även inom ramen för EU har de mänskliga rättigheterna i relation till internet uppmärksamats. I EU:s strategiska ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati framhålls att demokrati inte kan existera med mindre än att yttrande-, förenings-, och mötesfriheterna respekteras såväl på som utanför internet. År 2014 antog EU riktlinjer för yttrandefrihet på och utanför internet. Som tidigare nämnts utgör antagandet av riktlinjer en stark politisk signal om vilka prioriteringar som EU gör på MR-området. Vikten av att respektera opinions- och yttrandefriheten på och utanför internet lyfts fram även i rådsslutsatser från februari 2015 om EU:s agerande på MR-området i FN.

I den biståndspolitiska plattformen framhålls att Sveriges demokrati- och MR-bistånd ska främja yttrandefrihet genom stöd till bl.a. en fri, öppen och säker informations- och kommunikationsteknologi. Biståndet ska även verka för att förbättra fattiga människors möjlighet att bidra till och dra nytta av ekonomisk tillväxt genom bl.a. insatser som minskar det digitala utanförskapet. De tematiska resultatstrategierna för perioden 2014–2017 för särskilda insatser för mänskliga rättigheter och demokratisering samt för globala insatser för ekonomiskt hållbar utveckling omfattar insatser på informations- och telekommunikationsområdet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet framhåller att utvecklingen av den moderna informationsteknologin medför ökade möjligheter att främja demokrati och mänskliga rättigheter samt en hållbar ekonomisk utveckling och tillväxt. Internets potential förutsätter att stater respekterar yttrande- och föreningsfriheten och rätten till ett privatliv på nätet. Utskottet konstaterar att friheten på nätet inte respekteras av alla stater

och ser allvarligt på att det förekommer försök att begränsa yttrandefriheten på internet genom lagstiftning, övervakning och censur eller att nätanvändning störs eller stängs ner. Utskottet betonar att det är angeläget att de mänskliga rättigheterna respekteras även på internet och välkomnar i likhet med tidigare ställningstaganden (bet. 2012/13:UU15) Sveriges pådrivande roll för att utveckla det normativa regelverket på detta område. Utskottet utgår från att Sverige även fortsättningsvis kommer att utgöra en pådrivande kraft för att främja respekten för de mänskliga rättigheterna på internet.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att EU nyligen antagit riktlinjer om yttrandefrihet på och utanför internet samt att denna fråga är en prioritet även för EU:s MR-arbete inom FN. Utskottet välkomnar vidare att internets betydelse för demokratisering och ekonomisk utveckling lyfts fram inom ramen för svenska biståndsinstrument.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks kommittémotion 2014/15:2993 (M) yrkande 8.

Kvinnors rättigheter

Motionerna

Folkpartiet anför i kommittémotion 2014/2015:1880 av Birgitta Ohlsson m.fl. yrkandena 1, 2, 4 och 8 att den svenska utrikespolitiken ska genomsyras av ett feministiskt perspektiv. Sveriges politik för mänskliga rättigheter ska prioritera kvinnors friheter och rättigheter. Kvinnor ska ha tillgång till lagliga, säkra och fria aborter. Sverige bör verka för att främja kvinnors makt och inflytande genom att ta initiativ till en FN-resolution med fokus på kvinnors möjligheter att få politisk makt. Resolutionen bör särskilt behandla kvinnors representation i regeringar, nationella parlament och lokala politiska församlingar samt kvinnors roll i konstitutionsbyggande och demokratiseringsprocesser.

Sverigedemokraterna föreslår i kommittémotion 2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. yrkandena 2–5 att arbetet för jämställdhet ska stärkas genom att i högre grad verka för att förbättra kvinnor levnadsvillkor och bekämpa könsrelaterat och hedersrelaterat våld samt människohandel. I arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter bör ett större fokus ligga på att minska antalet oönskade graviditeter. På det internationella planet bör Sverige inta en mer ödmjuk profil i abortfrågor och se till både kvinnans och det ofödda fostrets rättigheter. Sverige bör i högre grad verka för att minska förekomsten av könsselektiva aborter som utgör en oacceptabel könsdiskriminering av flickor.

Moderaterna betonar i kommittémotion 2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. yrkande 6 bl.a. att kränkningar av kvinnors rättigheter är ett av de största hindren för demokrati och ekonomisk utveckling och att det därför är viktigt

att även i fortsättningen lägga stor vikt vid att verka för ökad frihet för världens kvinnor.

Bakgrund

Övergripande om kvinnors rättigheter

Referenser till jämställdhet och kvinnors rättigheter finns i FN-stadgan, i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i konventionerna om medborgerliga och politiska respektive ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. År 1979 antogs konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW). Till konventionen finns ett fakultativt protokoll med individuell klagorätt. I konventionen betonas staternas skyldighet att vidta åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor. Konventionen stadgar bl.a. att konventionsstaterna ska vidta åtgärder för att säkra kvinnors rätt att delta på samma villkor som män t.ex. avseende valdeltagande, valbarhet och ämbeten i förvaltningen.

År 2010 beslutade FN:s generalförsamling att inrätta UN Women för att samordna FN:s jämställdhetsarbete. UN Women arbetar för jämställdhet och för att eliminera alla former av diskriminering av kvinnor. Sverige tillhör de alla viktigaste bidragsgivarna till UN Women. År 2014 bidrog Sverige med 70 miljoner kronor i kärnstöd. Därutöver tillkommer ett ännu större s.k. multibistöd via Sida.

År 1995 antogs Beijing Declaration and Platform for Action (Pekingplattformen) i samband med den fjärde världskonferensen om kvinnor. Deklarationen framhåller vikten av att skydda och främja kvinnors rättigheter. Deklarationen och plattformen följdes upp av FN:s kvinnokommission (Commission on the Status of Women) i mars 2015 (Peking+20). Deklarationen från uppföljningsmötet bekräftar vikten av att förverkliga ambitionerna i deklARATIONEN och plattformen från Peking och uttrycker samtidigt oro över att framstegen i fråga om genomförandet har varit långsamma och ojämma.

I regeringsdeklarationen 2014 uttrycks att regeringen är en feministisk regering som ska verka för att kvinnor och män ska ges samma makt att forma samhället och sina liv. I utrikesdeklarationen 2015 kungjordes att Sverige ska driva en feministisk utrikespolitik, motverka diskriminering av kvinnor och förbättra kvinnors villkor. Kvinnors delaktighet i beslutsfattande ska stärkas. Arbetet för att motverka straffrihet för könsrelaterat våld ska fortsätta. Arbetet med att genomföra säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) om kvinnors deltagande i konfliktlösnings- och återuppbyggnadsprocesser ska fortgå. Vidare framgår av deklARATIONEN att den feministiska utrikespolitiken ska genomsyra hela utrikesförvaltningens arbete. Sverige stöder FN-projektet HeforShe som syftar till att förmå män att engagera sig för jämställdhet.

I den biståndspolitiska plattformen klargörs att kvinnor och flickor tillhör de viktigaste målgrupperna för Sveriges internationella bistånd mot bakgrund

av att kvinnor i jämförelse med män generellt sett har mindre makt och oftare är utsatta för diskriminering. I den tematiska resultatstrategin för särskilda insatser för mänskliga rättigheter och demokratisering betonas att insatser ska utföras som stärker jämställdhet och förbättrar förutsättningarna för kvinnor att vara aktiva aktörer i demokratiseringsprocesser och utöva inflytande över offentligt beslutsfattande. Insatser för att motverka könsrelaterat våld faller också inom strategins ram. Inom ramen för den process som syftar till att utveckla nya globala utvecklingsmål bortom 2015 har Sverige särskilt agerat för att bl.a. mänskliga rättigheter och jämställdhet ska prägla den framtida utvecklingsagendan. Nya globala utvecklingsmål ska antas i september 2015. I förslaget från den öppna arbetsgruppen om hållbar utveckling (Open Working Group on Sustainable Development Goals) ingår ett specifikt jämställdhetsmål samtidigt som jämställdhetsfrågorna även berörs under andra mål i förslaget.

Att verka för kvinnors rättigheter och jämställdhet är en prioriterad fråga inom EU. Detta lyfts fram i EU:s strategiska ramverk om mänskliga rättigheter och demokrati, i EU:s prioriteringar i FN 2012–2015 samt i de rådslutsatser som antagits om EU:s agerande på MR-området i FN-forum under 2015. Därtill har EU antagit riktlinjer (2008) för att bekämpa våld mot kvinnor och flickor samt alla former av diskriminering mot kvinnor.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Sexuell och reproduktiv ohälsa är ett av de vanligaste hälsoproblemen för kvinnor i låg- och medelinkomstländer. I Pekingplattformen från 1995 återfinns formuleringar om vikten av att respektera och stärka kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR). I bakgrundsdokumentet inför Peking+20 lyftes sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter fram som ett av de områden där det fortfarande finns behov av stora förbättringar.

Inom ramen för processen med att utarbeta nya globala utvecklingsmål bortom 2015 inkluderas som tidigare nämnts ett jämställdhetsmål i det förslag som utarbetats av den öppna arbetsgruppen. Under det föreslagna jämställdhetsmålet innefattas att universell tillgång till SRHR ska säkerställas. I 2015 års utrikesdeklaration anges att Sverige är tongivande vad gäller SRHR och avser att verka för att öka förståelsen för dessa rättigheter och för att SRHR inkluderas i den nya globala utvecklingsordningen.

I den biståndspolitiska plattformen uppmärksammas SRHR dels inom delmål 1 om stärkt demokrati och jämställdhet m.m., dels under delmål 4 om förbättrad grundläggande hälsa. Det framgår att stärkandet av SRHR är en prioritering för svenskt bistånd och att insatserna ska inriktas bl.a. på förbättrad mödravård, tillgång till preventivmedel samt säkra och lagliga aborter. I resultatstrategin för globala insatser för socialt hållbar utveckling 2014–2017 slås fast att insatser för förbättrad tillgång till SRHR ska genomföras, med fokus på ökad tillgång till service för SRHR, till

sexualundervisning och preventivmedel samt till säkra och lagliga aborter liksom fokus på att öka pojkars och mäns medvetenhet om bl.a. SRHR.

Den 6 april 2015 aviserade regeringen att man avser att ta fram en ny strategi för att stärka SRHR-stödet till Afrika söder om Sahara.

Människohandel

Till FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet finns ett tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av människohandel, det s.k. Palermo protokollet som bl.a. definierar människohandel. Sveriges lagstiftning på området bygger på definitionen i konventionen.

FN:s kontor för narkotikakontroll och bekämpande av brott (United Nations Office on Drugs and Crime, UNODC) motverkar bl.a. människohandel. Sverige bidrar till organisationens arbete genom ett kärnstöd som 2014 uppgick till ca 45 miljoner kronor. Den Genèvebaserade organisationen International Organization for Migration (IOM) genomför också insatser som motverkar människohandel. Sverige är medlem i organisationen.

EU antog 2012 strategin Eradication of Trafficking in Human Beings. Strategin gäller till utgången av 2016 och syftar till att förhindra människohandel och att skydda och stödja offer för människohandel. EU:s bistånd på området kommer dels från EU:s program för migration och asyl, dels från EIDHR.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Sverige har varit och är en stark och tydlig förespråkare för kvinnors rättigheter och jämställdhet. Utskottet betonar att jämställdhet och stärkt respekt för kvinnors rättigheter är en förutsättning för hållbar utveckling, demokrati, fred och säkerhet. Kvinnors rättigheter är universella och kan inte åsidosättas.

Utskottet anser att Sveriges utrikes- och biståndspolitik även framöver ska genomsyras av en tydlig ambition att verka för jämställdhet och kvinnors rättigheter i alla dess dimensioner. Utskottet noterar i detta sammanhang att regeringen driver en feministisk utrikespolitik. Utskottet delar regeringens uppfattning att det är viktigt att verka för ökat kvinnligt deltagande när det gäller beslutsfattande och noterar att svenska biståndsinsatser verkar i denna riktning. Utskottet erinrar om betänkande 2014/15:UU2 där utskottet bl.a. välkomnade att regeringen fäster stor vikt vid insatser till stöd för kvinnors rättigheter, egenförsörjning och självbestämmande.

Utskottet understryker att Sverige måste arbeta vidare med att säkerställa att jämställdhet, i synnerhet SRHR, inkluderas i kommande globala utvecklingsmål för perioden efter 2015. Utskottet erinrar i detta sammanhang om utlåtande 2012/13:UU18 där utskottet lyfte fram vikten av att jämställdhet

och kvinnors rättigheter dels finns med som ett separat mål, dels genomsyrar övriga mål i den globala utvecklingsdagordningen efter 2015.

Utskottet har i flera tidigare betänkanden (bet. 2013/14:UU12 och bet. 2013/14:UU20) betonat att Sverige aktivt ska lyfta fram SRHR-frågor i nationell och internationell politikutformning. Utskottet upprepar att Sveriges politik för SRHR ligger fast. Det är först när kvinnor och flickor bestämmer över sin egen kropp och sexualitet samt barnafödande som verklig jämställdhet är möjlig. SRHR inkluderar rätten till preventivmedel, sexualundervisning och rätten till lagliga och säkra aborter. Utskottets uppfattning är att tillgång till SRHR utgör en av hörnstenarna för att främja jämställdhet och kvinnors roll i utveckling och är därmed en förutsättning för hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Utskottet ställer sig bakom att SRHR även i fortsättningen är viktigt i Sveriges internationella arbete för att främja jämställdhet och kvinnors rättigheter.

I betänkande 2013/14:UU20 framhöll utskottet som sin åsikt att rätten till abort ska värnas och att Sverige ska fortsätta att främja insatser som syftar till att göra aborter fria, säkra och lagliga för alla kvinnor. Utskottets linje ligger fast.

Utskottet uttalade sig kritiskt om könsselektiva aborter redan för två decennier sedan (bet. 1993/94:UU15). Utskottets uppfattning ligger fast. Utskottet anser att förekomsten av prenatal könsdiskriminering, d.v.s. abort av flickfoster, är ett utslag av patriarkaliska och sociala strukturer och därmed följande ojämlikhet mellan könen som råder i stora delar av världen.

Utskottet konstaterar att handel med kvinnor för sexuella eller andra ändamål innebär en grov kränkning av de drabbade individernas mänskliga rättigheter och måste även i fortsättningen bekämpas av både Sverige och EU.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks kommittémotionerna 2014/2015:1880 (FP) yrkandena 1, 2, 4 och 8, 2014/15:2923 (SD) yrkandena 2–5 samt 2014/15:2993 (M) yrkande 6.

Barnets rättigheter

Motionen

Sverigedemokraterna förespråkar i kommittémotion 2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. yrkande 6 att det finns ett behov av att ge ett större utrymme i utrikespolitiken för barnkonventionen och barns rättigheter.

Bakgrund

Barns rättigheter omfattas av de grundläggande MR-instrumenten, men det internationella samfundet har bedömt att det behövs en specifik konvention för att stärka respekten för barns rättigheter. Barnkonventionen antogs 1989 och trädde i kraft året därpå. Konventionen stadgar att barnets bästa ska komma i

första rummet vid alla åtgärder som rör barn, och det klargörs att barn ska ha rätten att komma till tals i frågor och beslut som berör barnet. Efter antagandet av barnkonventionen har tre fakultativa tilläggsprotokoll antagits som berör barns inblandning i väpnade konflikter, handel med barn, barnprostitution och barnpornografi samt ett protokoll om en klagerötsprocedur.

Sverige var en pådrivande och konstruktiv kraft i samband med utarbetandet av barnkonventionen. Sverige ratificerade konventionen 1990. Sverige har även ratificerat de fakultativa protokollen om barnsoldater (2003) och om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi (2007). I regeringsdeklarationen 2014 förkunnades att regeringen har för avsikt att göra barnkonventionen till svensk lag.

Barnkonventionen återkommer vid flera tillfällen till alla konventionsstaters gemensamma ansvar för att hjälpa varandra att förverkliga konventionens rättigheter. Sverige uppfyller detta inom ramen för både det bilaterala och multilaterala biståndet. I den biståndspolitiska plattformen framgår att kvinnor och flickor är viktiga målgrupper för Sveriges bistånd. I plattformen klargörs även att bistånd också kan riktas till andra målgrupper som exempelvis barn. Sverige ger ett omfattande stöd till FN:s barnfond UNICEF. Barnfondens arbete utgår från och styrs av barnkonventionen. Under 2014 bidrog Sverige med 550 miljoner kronor i kärnbidrag till UNICEF:s verksamhet. Till detta kommer medel via Sida, dels s.k. multibistöd, dels stöd till UNICEF:s humanitära arbete inom ramen för FN:s konsoliderade humanitära appeller. Sverige är sammantaget en av de största givarna till UNICEF.

Även inom EU är barnets rättigheter en högt prioriterad fråga. Insatserna för att främja och skydda barns rättigheter hör till de EU-målsättningar som har fått ökad tyngd i och med Lissabonfördraget. Bland annat föreskrivs uttryckligen i artikel 3.3. i Fördraget om Europeiska unionen att EU ska främja barns rättigheter. Det framgår i flera styrdokument att EU ska prioritera främjandet av barns rättigheter i unionens externa agerande. Barns rättigheter lyfts fram i EU:s strategiska ramverk om mänskliga rättigheter och demokrati. Vidare betonas barns rättigheter i EU:s prioriteringar inom ramen för FN 2012–2015 samt i de rådsslutsatser som EU antagit om unionens agerande i FN:s MR-forum under 2015. EU har även antagit särskilda riktlinjer dels för arbetet med att skydda och stärka barns rättigheter (2008), dels om barn i väpnade konflikter (2008). Som tidigare nämnts betyder antagandet av riktlinjer att frågan är prioriterad för unionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den dagliga verkligheten för miljoner barn världen över står i skarp kontrast till vad som anges i övergripande förklaringar, konventioner och andra instrument samt andra åtaganden och mål om barnets rättigheter. Mot denna bakgrund betonar utskottet att värnandet av barns

rättigheter även i fortsättningen måste utgöra en prioritet för både Sverige och EU.

Utskottet noterar regeringens avsikt att inkorporera barnkonventionen i svensk lag.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks kommittémotion 2014/15:2923 (SD) yrkande 6.

Religiösa minoriteter

Motionerna

Kristdemokraterna tar i partimotion 2014/15:1905 av Göran Hägglund m.fl. yrkande 2 upp vikten av att stoppa förföljelsen av kristna minoriteter. Detta gäller inte minst i Mellanöstern. Svensk utrikespolitik ska enligt motionärerna bl.a. verka för att minoriteterna i regionen ska ha samma grundlagsstadgade rättigheter som majoritetsbefolkningen.

Sverigedemokraterna framhåller i kommittémotion 2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. yrkande 7 att det finns ett behov av att intensifiera ansträngningarna för att motverka förföljelser av kristna minoritetsgrupper. Kristna är världens mest förföljda grupp och situationen för kristna har förvärrats i stora delar av Mellanöstern och Nordafrika, anför motionärerna.

Bakgrund

Minoriteters rättigheter garanteras i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter som slår fast att de som tillhör minoriteter ska ha rätt att i gemenskap med andra medlemmar av gruppen ha sitt eget kulturliv och att bekänna sig till sin egen religion samt att använda sitt eget språk. År 1992 antog FN:s generalförsamling en deklaration om rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, religiösa eller språkliga minoriteter. Deklarationen lägger fast att staterna har en skyldighet att säkerställa att personer som tillhör minoriteter har möjlighet att utöva sina fri- och rättigheter.

I Lissabonfördraget anges uttryckligen att rättigheterna för personer som tillhör minoriteter utgör en av grundvalarna för EU och att unionen ska främja dessa i sina yttre förbindelser. I Fördraget om Europeiska unionen, artikel 2, stadgas att EU ”ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter”.

Religions- och övertygelsefriheten garanteras i den allmänna förklaringen och i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna. Instrumenten slår fast att religionsfrihet innebär att varje individ fritt har rätt att bekänna sig till och utöva sin religion. Under generalförsamlingens 69:e session antogs en resolution som bekräftar religions- och övertygelsefriheten och bl.a. uttrycker oro för intolerans och våld mot religiösa minoriteter

(A/RES/69/175). Resolutionen är regelbundet återkommande och läggs fram av EU.

I EU:s strategiska ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati inkluderas både minoriteters rättigheter och religions- och övertygelsefrihet. År 2013 antogs inom EU riktlinjer för att främja och skydda religions- och övertygelsefrihet. Där slås fast att EU ska främja dessa rättigheter i unionens externa relationer. I rådslutsatser om EU:s agerande i MR-forum i FN under 2015 framgår att EU ska verka för ökad respekt för religions- och övertygelsefrihet samt stärka insatserna för att skydda religiösa minoriteters rättigheter.

I EU:s årliga rapport om de mänskliga rättigheterna i världen 2013 uttrycks oro över brister i fråga om minoriteters rättigheter eller religionsfrihet i flera länder i MENA-regionen (Syrien, Egypten, Irak, Iran, Libyen och Palestina). Det framgår av rapporten att EU har gett uttryck för denna oro via bilaterala diplomatiska kanaler, genom offentliga uttalanden och rådsslutsatser och inom ramen för multilaterala och regionala MR-forum.

I sitt tal till MR-rådet i mars 2015 framhöll utrikesministern att det är viktigt att bekämpa rasism och diskriminering för att uppnå ett hållbart samhälle där alla deltar, oavsett ursprung, religiös tro etc. Samma budskap framfördes i 2015 års utrikespolitiska deklaration.

Sveriges bistånd till MENA-regionen har ett tydligt fokus på att stärka de mänskliga rättigheterna överlag. Inom ramen för Sveriges regionstrategi för utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika har bl.a. stöd gått till processen att utarbeta Tunisien's konstitution som slår fast att staten står som garant för att skydda religions- och övertygelsefriheten och ett fritt utövande av religiösa seder.

I utrikesdepartementets landspecifika rapporter om mänskliga rättigheter tas nationella, språkliga, etniska och religiösa minoriteters rättigheter upp, liksom religions- och övertygelsefriheten. I de landspecifika rapporterna om länder i MENA-regionen berörs överlag även den kristna minoritetens situation.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det i alla delar av världen förekommer att personer som tillhör religiösa minoriteter utsätts för hot, diskriminering och rasism och utesluts från att till fullo delta i ekonomisk, politisk, social och kulturell verksamhet under samma förutsättningar som majoritetsbefolkningen. Utskottet understryker att det är angeläget att Sverige och EU fortsätter att lyfta fram religiösa minoriteters rättigheter i såväl bilaterala kontakter som inom ramen för internationella organisationer.

Utskottet konstaterar att religiösa minoriteters rättigheter är nära kopplade till religions- och övertygelsefriheten. Utskottet upprepar sitt tidigare ställningstagande (bet. 2012/13:UU15) att religions- och övertygelsefriheten är central i ett öppet samhälle och att religions- och övertygelsefriheten är en

universell mänsklig rättighet som kräver beskydd överallt och för alla. Utskottet erinrar också i detta sammanhang om sitt tidigare ställningstagande (bet. 2012/13:UU15) att religions- och övertygelsefrihet är nära förbunden med åsikts- och yttrandefrihet och andra grundläggande friheter som alla bidrar till att bygga pluralistiska och demokratiska samhällen.

När det gäller situationen för kristna minoriteter, som tas upp i två motionsyrkanden, konstaterar utskottet att denna grupp befinner sig i en utsatt situation i vissa länder i inte minst Mellanöstern och Nordafrika. Utskottet understryker att förföljelsen av kristna minoriteter måste upphöra.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks partimotion 2014/15:1905 (KD) yrkande 2 och kommittémotion 2014/15:2923 (SD) yrkande 7.

Hbtq-personers rättigheter

Motionerna

Centerpartiet betonar i den enskilda motionen 2014/15:2321 av Kerstin Lundgren yrkande 10 vikten av att Sveriges röst är stark och pådrivande för att främja homo-, bi-, trans-, och queerpersoners (hbtq) rättigheter.

Moderaterna anför i kommittémotion 2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. yrkande 7 bl.a. att det är viktigt att Sverige står upp för hbtq-personers rättigheter.

Bakgrund

I FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna framgår att alla människor är lika värda och har lika rättigheter. Sexuell läggning anges inte uttryckligen i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter som en diskrimineringsgrund, men FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har fastslagit att konventionens diskrimineringsförbud även omfattar homo- och bisexuella. Därutöver framhöll FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter 2009 att såväl sexuell läggning som könsidentitet omfattas av diskrimineringskyddet i konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Dessa tolkningar är emellertid inte allmänt accepterade av FN:s alla medlemsstater.

I juni 2011 antog MR-rådet en resolution som betonar alla människors lika värde och rättigheter oavsett sexuell läggning och könsidentitet (HRC/RES/17/19). Resolutionen uttrycker djup oro över det våld och den diskriminering som drabbar individer med hänvisning till deras sexuella läggning och könsidentitet. I resolutionen ombads Högkommissarien för mänskliga rättigheter att utarbeta en rapport om diskriminerande lagar och våldshandlingar som drabbar denna grupp. Rapporten behandlades av MR-rådet under en paneldiskussion i mars 2012.

Under hösten 2014 antog MR-rådet ytterligare en resolution om mänskliga rättigheter, sexuell läggning och könsidentitet (HRC/RES/27/32). Resolutionen upprepar budskapet i 2011 års resolution och uppdrar åt högkommissarien att uppdatera rapporten från 2012 i syfte att belysa hur det internationella regelverket för mänskliga rättigheter kan nyttjas för att stävja att personer utsätts för våld och diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet. Sverige har agerat stödjande i processerna kring att utarbeta båda MR-rådsresolutionerna.

Vikten av att arbeta för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna oavsett sexuell läggning eller könsidentitet framhålls i centrala styrdokument för EU inom MR-området – i EU:s strategiska ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati, EU:s prioriteringar i FN 2012–2015 samt rådsslutsatser om prioriterade MR-frågor för EU att driva i FN under 2015. År 2013 antog rådet riktlinjer för att främja de mänskliga rättigheterna för hbtq-personer. Det framgår av riktlinjerna att syftet är att främja och skydda hbtq-personers rättigheter genom att bekämpa diskriminerande lagstiftning, verka för icke-diskriminering, bekämpa våld mot hbtq-personer samt stödja MR-försvarare som står upp för hbtq-personers rättigheter. Frågan ska drivas inom bl.a. FN, OSSE och Europarådet. Via EIDHR ger EU stöd till flera organisationer som försvarar hbtq-personers mänskliga rättigheter. Därigenom bidrar EU också till att öka allmänhetens medvetenhet om diskriminering och våld som hbtq-personer utsätts för.

För att säkerställa lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck i Sverige antogs 2014 en samlad nationell strategi för detta ändamål. Som framgår ovan verkar Sverige även på den internationella arenan för att öka respekten för hbtq-personers mänskliga rättigheter. Förtryck och diskriminering på grund av sexuell läggning nämns i 2015 års utrikespolitiska deklaration och i utrikesministerns tal i FN:s MR-råd i mars 2015. Som svar på en skriftlig fråga (2014/15:58) om hbtq-personers rättigheter har utrikesministern framfört att det är en prioritet för regeringen att motverka diskriminering av hbtq-personer.

Att främja ökad respekt för hbtq-personers rättigheter är även en uppgift för Sveriges bistånd. Den tematiska resultatstrategin för särskilda insatser för mänskliga rättigheter och demokratisering har som ett resultatområde ”ökat åtnjutande av de mänskliga rättigheterna för homosexuella, bisexuella och transsexuella personer”.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågor om sexuell läggning och könsidentitet är kontroversiella i många länder, inklusive inom EU, och att det i vissa stater finns ett stort motstånd mot att diskutera frågan ur ett människorättsperspektiv.

Utskottet framhåller med eftertryck att diskriminering av människor på grund av sexuell läggning och könsidentitet står i strid med den grundläggande och universella principen om alla människors lika värde och rättigheter.

Utskottet anser liksom tidigare (bet. 2012/13:UU15) att Sverige och EU i partnerskap med tredje länder systematiskt bör främja skyddet av och respekten för de mänskliga rättigheterna när det gäller sexuell läggning och könsidentitet inom ramen för FN och andra multilaterala forum och i bilaterala människorättsdialoger. Likaså bör Sverige och EU i olika granskningsförfaranden, däribland den allmänna återkommande utvärdering (UPR) som genomförs av FN:s MR-råd, uppmärksamma bristande efterlevnad av de mänskliga rättigheterna när det gäller sexuell läggning och könsidentitet.

Utskottet välkomnar de steg som tagits inom bl.a. FN:s ram för att stärka och främja hbtq-personers mänskliga rättigheter och framhåller det positiva i att Sverige spelar en konstruktiv och pådrivande roll i detta arbete. Utskottet understryker även betydelsen av att Sverige fortsätter att utgöra en kraftfull röst för hbtq-personers lika värde och rättigheter inom både utrikes- och biståndspolitiken.

Utskottet välkomnar att EU 2013 antog riktlinjer för att skydda och främja hbtq-personers rättigheter och att denna fråga tydligt prioriteras i styrdokument om EU:s agerande i FN.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks den enskilda motionen 2014/15:2321 (C) yrkande 10 och kommittémotion 2014/15:2993 (M) yrkande 7.

Internationella brottmålsdomstolen

Motionerna

Vänsterpartiet begär i kommittémotion 2014/15:140 av Stig Henriksson m.fl. yrkande 20 bl.a. att Sverige bör verka för att Internationella brottmålsdomstolen (ICC) skaffar sig kompetens och avsätter resurser för att utreda misstankar om sexuellt våld i samband med väpnade konflikter.

Centerpartiet framför i den enskilda motionen 2014/15:2321 av Kerstin Lundgren yrkande 3 att Sverige aktivt måste verka för att stärka ICC i syfte att motverka straffrihet.

Bakgrund

Övergripande om ICC

Romstadgan om Internationella brottmålsdomstolen (ICC) trädde i kraft i juli 2002. Domstolens jurisdiktion innefattar att motverka straffrihet för de allvarligaste brott som angår det internationella samfundet, nämligen folkmord, brott mot mänskligheten och krigsbrott, i fall där de berörda nationella domstolarna underlåter att pröva dessa brott. För närvarande är 134 länder statsparter till Romstadgan.

EU antog i mars 2011 ett rådsbeslut om ICC (2011/168/GUSP). Syftet med beslutet är bl.a. att främja Romstadgans universalitet och säkerställa dess

integritet samt att stödja domstolens oberoende och effektivitet. Rådet beslutade i juli samma år om en handlingsplan för att förverkliga ovan nämnda rådsbeslut. I EU:s årsrapport om de mänskliga rättigheterna i världen 2013 (EU Annual Report on Human Rights and Democracy in the World in 2013) beskrivs hur EU agerar för att stödja ICC och Romstadgans oberoende, universalitet och integritet. Det framgår bl.a. att EU gjorde formella demarscher i tredjeland för att främja ratificering av Romstadgan och reagerade i fall där tredjeland inte samarbetade med domstolen. EU inkluderar även en ICC-klausul i avtal med tredjeland samt stöder civilsamhällesorganisationer som verkar för Romstadgans universalitet. I samband med Romstadgans statspartsmöte i december 2014 framhöll både EU och Sverige i respektive anföranden ett starkt stöd för ICC:s arbete med att motverka straffrihet.

ICC och sexuellt våld i samband med väpnade konflikter

I Romstadgan klarläggs att våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap, påtvingad sterilisering eller annan form av sexuellt våld faller under de mest allvarliga brott som angår det internationella samfundet och som således kan hanteras av ICC.

Romstadgan refererar till betydelsen av att domarna vid ICC har sakkunskap om våld mot kvinnor och barn och att detta ska beaktas vid tillsättning av domare. Romstadgan är i övrigt tydlig avseende vikten av att stödja och skydda offer för och vittnen till sexuellt våld under förundersökning och domstolsprocess. Vid domstolens inskrivningsenhet ska det enligt stadgan finnas en brottsoffer- och vittnesenhet som tillhandahåller skyddsåtgärder och säkerhetsarrangemang, rådgivning samt annan erforderlig hjälp till brottsoffer och vittnen som uppträder inför domstolen. I denna enhet ska det ingå personer med sakkunskap om trauman till följd av sexuella våldsbrott. Under förundersökningen och rättegången är domstolen och åklagaren vidare skyldiga att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda brottsoffren och vittnenas säkerhet, välmående och värdighet, särskilt om det misstänka brottets art berör sexuellt eller genderrelaterat våld eller våld mot barn.

I samband med sitt tillträde förklarade ICC:s nuvarande chefsåklagare Fatou Bensouda att sexuellt och genderrelaterat våld utgjorde en prioritet för åklagarkontoret. Sexuellt och genderbaserat våld lyfts också fram i kontorets strategiska plan för 2012–2015. I juni 2014 antog åklagarkontoret ett policydokument om sexuellt och genderbaserat våld. Den strategiska planen och policyn betonar samfällt viken av ett genderperspektiv i all verksamhet som bedrivs av åklagarkontoret. Vikten av kunskap och utbildningsinsatser om sexuellt och genderbaserat våld lyfts fram i styrdokumentet. I policyn från 2014 konstateras att åtal med anledning av sexuellt och genderbaserat våld kan väckas under flera olika lagrum i Romstadgan. Sexuellt och genderbaserat våld kan enligt policyn vara ett folkmordsbrott, ett krigsbrott eller utgöra ett brott mot mänskligheten. På det institutionella planet framhåller policyn att

åklagarkontorets kapacitet för att mer effektivt behandla våld av sexuell karaktär löpande ska förbättras. Det konstateras att bildandet av en enhet för gender och barn och utnämmandet av två särskilda genderrådgivare till chefsåklagaren bidrar till att sätta fokus på denna typ av brott, och ambitionen uttrycks att fortsatt rekrytera personal med kunskap om sexuellt och genderbaserat våld. I Sveriges nationella anförande vid Romstadgans statspartskonferens i december 2014 välkomnades ICC:s policy om sexuellt och genderbaserat våld.

Under sommaren 2015 förväntas ICC inleda rättegångar mot dels Elfenbenskustens före president Laurent Gbagbo för misstänkta brott begångna 2010–2011, dels den tidigare milisledaren Bosco Ntaganda för misstänkta brott begångna 2002–2003 i Ituriprovinnsen i Demokratiska republiken Kongo. Det förra åtalet förväntas beröra brott mot mänskligheten, inklusive våldtäkt. Det senare åtalet förväntas beröra krigsbrott (inklusive våldtäkt och sexuellt slaveri) och brott mot mänskligheten (inklusive våldtäkt och sexuellt slaveri).

Sverige stöder ICC:s arbete med att motverka straffrihet för sexuellt och genderbaserat våld. I samband med ett tal för FN:s säkerhetsråd i januari 2015 betonade utrikesministern att ICC har en central roll att spela på denna punkt. Stöd uttrycktes för chefsåklagarens pågående arbete med att stärka kapaciteten att utreda och åtala brott av sexuellt och genderbaserat våld inom ramen för ICC:s jurisdiktion.

Både EU och Sverige bidrar till att finansiera ICC. Finansieringen från EU har primärt skett via EIDHR. Sverige betalar en årsavgift och bidrar regelbundet med frivilliga bidrag till ICC:s brottsofferfond. Under perioden 2013–2015 uppgår Sveriges bidrag till brottsofferfonden till 36 miljoner kronor. Fonden finansierar vård, rehabilitering och skadestånd till brottsoffer, däribland offer för sexuellt våld.

Utskottets ställningstagande

Utskottet framhåller vikten av att motverka straffrihet och betonar ICC:s viktiga funktion för att förhindra straffrihet för de allvarligaste brotten som angår det internationella samfundet. En delegation från utskottet besökte ICC i april 2015.

Utskottet anser att tillgången till fungerande rättssystem för att skipa rättvisa är en central förutsättning för konfliktförebyggande och fredsskapande. Det gäller inom länder och det gäller internationellt. För att skipa rättvisa i konflikter som rör brott mot mänskligheten, folkmord och krigsbrott inrättades ICC. Utskottet konstaterar att ICC har till uppgift att döma där nationella domstolar underlåter att pröva dessa brott eller då säkerhetsrådet hänvisar en fråga för prövning i domstolen. Utskottet betonar att tillgången till internationell rätt är viktigt för att upprätthålla och utveckla den internationella rättsordningen. Utskottet anser att förtroendet för ICC och dess integritet och oberoende är avgörande för att stärka domstolen och dess universalitet.

Utskottet framhåller att det är viktigt att samtliga medlemmar i säkerhetsrådet ansluter sig till Romstadgan för att stärka dess universalitet. Sverige och EU måste välkomna nya medlemmar och inte minst när medlemmar tillkommer i områden med pågående konflikter. Det anvisar en fredlig väg till konfliktlösning och rättsskipning. För de som upplever sig vara drabbade av brott mot mänskligheten, folkmord och krigsbrott kan domstolen skapa förutsättningar för att uppnå rättvisa och därmed lägga grunden till försoning. I bästa fall kan rättsskipningen bidra till att konfliktnivån sänks och att nya konflikter undviks.

Utskottet understryker särskilt behovet av att kontinuerligt och effektivt främja Romstadgas universalitet och integritet. Sverige ska, anser utskottet, aktivt driva på och ta initiativ för att fler länder, och då inte minst säkerhetsrådets samtliga medlemmar, ska ansluta sig till Romstadgan.

Utskottet framhåller att regionala initiativ som motverkar straffrihet för folkmord, brott mot mänskligheten, krigsbrott etc. inte får innebära att Romstadgans universalitet och integritet undermineras. Utskottet upprepar (bet. 2012/13:UU15) att det utgår från att EU och Sverige fortsätter att agera i enlighet med rådets beslut om ICC och för ett universellt stöd för Romstadgan. Utskottet välkomnar att EU enligt unionens MR-rapport från 2013 har använt olika diplomatiska verktyg för att stödja ICC och Romstadgans universalitet och integritet.

Utskottet fördömer sexuellt och genderbaserat våld och betonar vikten av att motverka straffrihet för övergrepp av sexuell och genderbaserad natur. Utskottet konstaterar att arbetet mot sexuellt och genderbaserat våld är centralt för att uppnå fred och säkerhet i konflikttrabbade länder. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att ICC kontinuerligt stärker organisationens kapacitet att utreda sexuellt och genderbaserat våld samt framhåller vikten av att Sverige och EU fortsätter att stödja ICC:s arbete i detta sammanhang.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks kommittémotion 2014/15:140 (V) yrkande 20 och den enskilda motionen 2014/15:2321 (C) yrkande 3.

Övriga yrkanden

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns förslag i motioner som är föremål för förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsbehandling under valperioden 2014–2018 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2014.

Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna.

Reservationer

1. Övergripande MR-frågor, punkt 2 (M)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 3–5 och avslår motion

2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige är ett öppet land med ett långtgående internationellt engagemang och ett stort beroende av vår omvärld. Vår utrikespolitik ska vara värdebaserad. Vi ska medverka till frihet, fred och försoning såväl i vår egen del av världen som i andra delar av världen.

Nya Moderaterna arbetar för att få genomslag för de värden vi tror på. Det kräver ett internationellt inflytande som bygger på kompetens, ansvarstagande, en idé- och politikutveckling i takt med omvärldens förändringar och en effektiv och resursstark utrikesförvaltning. Politisk dialog och handel ger effektivare påverkansmöjligheter än isolering och bojkotter. I många fall är det just de länder som vi har minst samsyn med som vi har störst behov av att påverka för att kunna göra verklig skillnad.

Demokratin, folkrätten och de mänskliga fri- och rättigheterna utgör hörnstenarna i vår utrikespolitik. Dessa förvaltas bäst genom kraftfulla internationella institutioner och en stark internationell rättsordning. Genom att främja dessa värden försvarar vi också Sveriges säkerhet, välstånd och intressen i den internationella politiken.

Vår politik utgår från alla människors frihet och lika värde. De mänskliga rättigheterna omfattar varje person och begränsar staters makt över individen. Vi tar vår utgångspunkt i den enskilda människan, snarare än i systemen, när vi utarbetar vår politik. Därför är främjande och försvar av de mänskliga rättigheterna en kärnuppgift för oss och något som ska genomsyra all vår politik.

De mänskliga rättigheterna omfattar dels de medborgerliga och politiska rättigheterna,

dels de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Tillsammans utgör de en helhet som måste respekteras för att människor ska kunna utveckla sin fulla potential. Det är i de länder där medborgerliga och politiska rättigheter respekteras som marknadsekonomi har kunnat utvecklas och skapa tillväxt och välstånd. Vårt långsiktiga utrikespolitiska fokus måste därför ligga på att främja respekten för de medborgerliga och politiska rättigheterna, för att på så sätt skapa förutsättningar för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Det återstår fortfarande enorma utmaningar i världen när det gäller den demokratiska utvecklingen. Över två miljarder människor lever i samhällen där de grundläggande politiska och medborgerliga rättigheterna inte respekteras. Journalister fångslas för att ha utövat sitt yrke och civilsamhällesorganisationer som verkar för demokratisk utveckling förbjuds att verka och förföljs. Vi måste fortsätta stärka stödet och resurserna till försvarare av opinionsfriheterna (yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten) i de länder som klassificeras som ofria.

2. Övergripande MR-frågor, punkt 2 (SD)

av Björn Söder (SD) och Pavel Gamov (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 och

avslår motion

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 3–5.

Ställningstagande

Rätten till en skälig levnadsstandard, utbildning och grundläggande hälsa slås fast i såväl FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna som i konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Insatser för att säkra livsmedels säkerhet genom jordbruksutveckling, rent vatten, grundläggande sanitet, utbildning och hälsa utgör viktiga delar i arbetet för att främja de mänskliga rättigheterna. Vi menar att insatser på dessa områden i de minst utvecklade länderna är centrala för att ge människor grundläggande förutsättningar att förändra sin livssituation samt verka för och ta del av medborgerliga och politiska rättigheter.

3. Utredning om ökat stöd till demokratiaktivister m.m., punkt 3 (M, C, FP, KD)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M), Kerstin Lundgren (C), Sofia Damm (KD), Sotiris Delis (M) och Tina Acketoft (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:1879 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkande 1.

Ställningstagande

Uppskattningsvis lever 2,5 miljarder människor i ofria länder som inte respekterar grundläggande fri- och rättigheter. Därutöver lever ytterligare ca 1,8 miljarder människor i stater som klassificeras som delvis ofria.

Mot denna bakgrund är det av central vikt att Sveriges utrikes- och biståndspolitik i än högre grad än i dag stöder demokratiseringsprocesser och enskilda demokratiaktivister.

Därför anser vi att en utredning snarast bör tillsättas med mandat att presentera en agenda för ett ökat svenskt stöd på detta område. Utgångspunkten för utredningen bör bl.a. vara att en större del av biståndet bör riktas till att främja yttrandefrihet, pressfrihet och oberoende medier samt att öka stödet till demokratiaktivister.

4. Mänskliga rättigheter och internet, punkt 4 (M, C, FP, KD)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M), Kerstin Lundgren (C), Sofia Damm (KD), Sotiris Delis (M) och Tina Acketoft (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

De senaste decenniernas tekniska utveckling, med internet och mobiltelefoni som centrala arenor för information, kommunikation och tankeutbyte skapar förbättrade förutsättningar för demokrati, frihet och respekt för de mänskliga rättigheterna. Därför måste friheten på internet säkras, och arbetet för detta ska ingå som en naturlig del i den europeiska såväl som den internationella dialogen samt inom ramen för vårt utvecklingssamarbete.

Vi anser att Sverige ska vara ledande för att främja friheten på internet. Vi anser att det är av särskild vikt att Sverige följer upp MR-rådets resolution 20/8 från 2012 där principen slås fast att samma rättigheter gäller på internet (online) som utanför internet (offline). Vi anser även att Sverige ska följa upp MR-rådets resolution 26/13 från 2014 om frihet på internet.

Sverige var initiativtagare till resolutionerna, och vi anser att Sverige ska fortsätta att vara dess främsta försvarare och ska hålla fast vid de utgångspunkter som bör vägleda den internationella debatten om hur rättsstatens principer ska tillämpas på internet.

5. Kvinnors rättigheter, punkt 5 (SD)

av Björn Söder (SD) och Pavel Gamov (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 2–5 och avslår motionerna

2014/15:1880 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkandena 1, 2, 4 och 8 samt

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

I jämställdhetsarbetet i utvecklingsländer anser vi att det är viktigt att ge kvinnor de förutsättningar som behövs för att de ska ha möjlighet att kunna delta i utbildning och stå till den formella arbetsmarknadens förfogande. I dag ägnar många kvinnor i utvecklingsländer en stor del av sin tid åt överlevnad i form av att exempelvis hämta vatten och trygga livsmedelsförsörjningen för familjen, något som ofta görs under bristande sanitetsförhållanden som bidrar till ohälsa. I stället för att gå i skolan stannar flickor hemma på grund av att det saknas grundläggande sanitet på skolan eller för att hjälpa till med hushållsarbete. Sammantaget hindrar detta kvinnors utveckling. Vi anser att

Sverige tydligare måste verka för att öka förutsättningarna för kvinnor att förbättra sina levnadsvillkor och utvecklas på samma villkor som män.

I många länder har kvinnor en särskilt utsatt situation och utsätts för sexuella övergrepp och andra former av våldsyttningar samtidigt som de ofta drabbas av undermålig rättssäkerhet. Att kvinnor riskerar att utsättas för hedersmord, lynchning eller offentlig avrättning på grund av våldtäkt eller sex utanför äktenskapet är oacceptabelt och något som vi i Sverige bör ta starkt avstånd från och motverka. Människohandel för sexuella ändamål innebär en grov kränkning av de drabbade. Att kvinnor och även män genom människohandel utnyttjas för sexuella ändamål är något som måste motverkas bl.a. genom internationell samverkan.

Enligt FN:s barnkonvention betonas barnets rätt till liv och utveckling, och barnets bästa ska vara vägledande i alla beslut som rör barn. I flera länder i världen, bl.a. Kina och Indien, är ett utbrett problem att flickor väljs bort genom aborter. Könnsselektiva aborter är ett fenomen som har sina rötter i ett klimat av diskriminering av kvinnor som strider mot grundläggande jämställdhetsvärderingar. Det kan också skapa obalans i antalet flickor och pojkar i de länder där könselektion är vanligt förekommande. Vi anser att Sverige i dialog med länder som exempelvis Kina samt internationella aktörer som FN:s barnfond bör verka för att minska antalet flickaborter. Vi anser att det är en oacceptabel könsdiskriminering att flickor aborteras på grund av att de är just flickor och att detta ska motverkas.

Vi anser att i arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter bör ett större fokus ligga på att minska antalet oönskade graviditeter och aborter. Abort är ett svårt etiskt dilemma, och vi anser att Sverige internationellt bör inta en ödmjukare inställning där man ser till både kvinnans rätt och det ofödda fostrets rätt. Vi vill att det i Sverige ska finnas möjlighet till fri abort i ett tidigt skede och inser att det är problematiskt när denna möjlighet helt förbjuds. Vi anser dock att vi i relation till andra länder inte kan ta det för självklart att Sveriges abortlag, som är den mest liberala i Europa, är den enda rätta. Eftersom abort inte är en internationellt erkänd mänsklig rättighet behöver vi i dialog med andra länder vara medvetna om och inta en större ödmjukhet inför att det inom EU och i andra länder i världen finns skilda åsikter och inga självklara svar i den svåra frågan om när det ofödda fostret eller barnet ska räknas som ett liv värt att skyddas.

6. Kvinnors rättigheter, punkt 5 (FP)

av Tina Acketoft (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:1880 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkandena 1, 2, 4 och 8 samt avslår motionerna

2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 2–5 och

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Kvinnors mänskliga rättigheter kränks i högre grad än mäns. Barnäktenskap och tvångsäktenskap med unga flickor är en verklighet i många länder. Soldater och poliser som våldtar och sprider skräck förekommer också i många länder. Mäns våld mot kvinnor är utbrett. Respekten för kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter är ofta obefintlig. Människohandel och sexslavar är en realitet.

Mot denna bakgrund måste Sverige göra ännu mer för att få till ett bättre liv för kvinnor. Därför måste utrikespolitiken genomsyras av ett feministiskt perspektiv. Ett sådant perspektiv innebär att Sverige än tydligare än i dag måste verka för att kvinnor världen över ska åtnjuta sina mänskliga rättigheter, inklusive rätten till sin egen kropp, och att Sveriges politik för mänskliga rättigheter ska prioritera kvinnors friheter, rättigheter och möjligheter. Ett feministiskt perspektiv innebär också att Sverige både som enskilt land och som medlemsland i EU och FN måste agera för att alla länder ska respektera den grundläggande mänskliga rättigheten att kvinnor ska ha tillgång till fria, lagliga och säkra aborter.

Inom ramen för en feministisk utrikespolitik måste frågan om kvinnors makt stå högt på den politiska dagordningen. Att fler kvinnor måste få mer makt i världen är uppenbart. Exempelvis uppgår andelen kvinnliga parlamentariker till endast drygt 20 procent. Antalet kvinnliga statschefer och regeringschefer är mycket lågt. För att förbättra situationen krävs betydligt bättre utbyte mellan länder om framgångsrika metoder, formella eller informella kvotsystem eller andra typer av positiv särbehandling som visat sig öka andelen kvinnliga politiker på ledande poster. Inte minst krävs insatser för att öka andelen kvinnor på de allra högsta posterna inom politiken. Vi anser att Sverige måste agera i denna fråga. Sverige bör ta initiativ till en FN-resolution med fokus på kvinnors möjligheter att erhålla politisk makt. En sådan resolution bör särskilt behandla kvinnors roll i konstitutionsbyggande och demokratiseringsprocesser, samt kvinnorepresentationen i såväl nationella parlament och regeringar som lokala politiska församlingar.

7. Barnets rättigheter, punkt 6 (SD)

av Björn Söder (SD) och Pavel Gamov (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Många barn är offer för de värsta formerna av barnarbete, sexuellt utnyttjande, olika former av våld och diskriminering, barnåktenskap och könsstympning. Vidare uppskattas det att 4 000 barn dör till följd av diarré som orsakas av undermålig sanitet och smutsigt vatten. Barn drabbas också hårdast i samband med krig och katastrofer. Att barn utsätts för sådan behandling är ofattbart och måste motverkas. De grundläggande principerna i FN:s barnkonvention om barnets rätt till liv och utveckling och att barnets bästa ska vara vägledande i alla beslut som rör barn ska vara centrala i arbetet för mänskliga rättigheter i andra länder. Vi anser därför att barnens rättigheter och barnkonventionen bör inta en mycket större plats i utrikespolitiken än vad som för närvarande är fallet.

8. Religiösa minoriteter, punkt 7 (SD)

av Björn Söder (SD) och Pavel Gamov (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 7 och

avslår motion

2014/15:1905 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Situationen för kristna runt om i världen är på många håll mycket svår, och på flera håll har den under senare tid förvärrats. Kristna är världens mest förföljda grupp. De omvälvande förändringar som skett i Nordafrika och Mellanöstern har tyvärr inte bara fört med sig positiva effekter utan också förvärrat situationen för kristna på flera håll. Det är enligt vår mening värt att särskilt uppmärksamma det förtryck som kristna är utsatta för i olika delar av världen.

Vi anser därför att Sverige måste intensifiera sina ansträngningar och tydligare visa sitt stöd för utsatta kristna genom att bl.a. uppmärksamma världssamfundet på förföljda kristnas utsatta situation.

Särskilda yttranden

1. Förenta nationerna, punkt 1 (M, C, FP, KD)

Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M), Kerstin Lundgren (C), Sofia Damm (KD), Sotiris Delis (M) och Tina Acketoft (FP) anför:

Förenta nationerna ska fortsätta att vara en hörnsten i svensk utrikespolitik. FN ska tillsammans med EU, OSSE och andra internationella organisationer fortsätta att arbeta aktivt för att få stopp på krig och kriser runt om i världen, och främja fred, frihet och försoning.

I en tid av upptrappade konflikter och ökad oro i vårt närområde verkar den rödgröna regeringen tappa fokus på närområdet, EU och Ryssland. Socialdemokraterna tycks vilja omforma den svenska utrikespolitiken enligt mottot ”ju längre bort, desto bättre”. Utrikesminister Margot Wallströms uttalande ”vi kan inte bara ägna oss åt EU när vi har hela världen som arbetsfält” bekräftar vår oro. Alliansen stöder Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd. Men det får inte ske på bekostnad av vårt arbete i EU som är ett av våra mest effektiva utrikespolitiska verktyg.

Vårt samhälle vilar på mänskliga rättigheter, demokrati, yttrandefrihet, internationell rätt, samarbete och en fungerande rättsstat. De nya säkerhetspolitiska utmaningarna hotar våra grundläggande värderingar både utifrån och inifrån. Tillsammans med andra medlemsländer i EU måste Sverige kämpa för ett demokratiskt, öppet och starkt EU som talar med en gemensam röst. Det är mer samarbete, inte mindre, som är nyckeln till ökad svensk säkerhet och en effektiv utrikespolitik.

År 2015 är det år som milleniemålen ska vara uppfyllda. Målen har inneburit att många länder har bidragit till kraftansträngningar för att minska fattigdomen i världen. Som följd av dessa ansträngningar och den ekonomiska utvecklingen i många låg- och medelinkomstländer har antalet människor som lever i extrem fattigdom halverats sedan 2000.

Alliansen vill lägga kraft på att ta fram FN:s nya utvecklingsmål för tiden efter 2015. Inom ramen för detta arbete krävs att vi når enighet om en finansieringsagenda och en ambitiös klimatöverenskommelse för att kunna nå långsiktigt hållbara mål. Lärdomarna från arbetet med milleniemålen och kunskapen om de nya utmaningar som tillkommit under senare år måste, under 2015, föras in i det viktiga arbetet för att skapa en global utvecklingsdagordning efter milleniemålen, den s.k. post-2015-agendan. Sverige ska även i fortsättningen aktivt bidra till en ambitiös och bred post-2015-dagordning för att utrota fattigdom och främja hållbar utveckling. Sverige ska då aktivt delta i EU-arbetet för att säkra genomslag för de svenska prioriteringarna. Bland svenska prioriteringar för hållbar utveckling ska återfinnas demokratisk samhällsstyrning, frihet från våld, jämställdhet och

kvinnors egenmakt, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, samt klimathänsyn och att mänskliga rättigheter ska genomsyra dagordningen. Sverige ska verka för att post-2015-dagordningen ska bidra till en mer samstämmig politik för global utveckling och på ett balanserat sätt integrera de tre dimensionerna (social, ekonomisk och miljömässig) av hållbar utveckling.

2. Förenta nationerna, punkt 1 (SD)

Björn Söder (SD) och Pavel Gamov (SD) anför:

Sverigedemokraterna stöder Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd och i stort instämmer vi i utskottets överväganden gällande FN. Det är korrekt att Sverige har att förhålla sig till Lissabonfördraget som säger att vi ska framföra EU:s ståndpunkter vid en plats i säkerhetsrådet. Vi vill dock framföra att vi på ett principiellt plan ställer oss kritiska till detta. Vi anser att varje land ska ha rätt att kandidera på basis av sina egna utrikes- och säkerhetspolitiska intressen och vid en plats i säkerhetsrådet framföra egna ståndpunkter. Detta ska inte få urholkas av Lissabonfördraget.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:140 av Stig Henriksson m.fl. (V):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att Internationella brottmålsdomstolen (International Criminal Court, ICC) skaffar sig den kompetens som krävs för att kunna utreda misstankar om sexuellt våld och avsätter tillräckligt med resurser för att samla in bevis.

2014/15:511 av Lena Hallengren och Åsa Westlund (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till fri abort och behovet av att globalt påverka kvinnors rätt till fri abort.

2014/15:879 av Tuve Skånberg (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att strävan efter religionsfrihet bör vara en prioriterad del av svensk utrikespolitik.

2014/15:890 av Tuve Skånberg (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om religioners betydelse för internationell kommunikation och dialog över religions- och kulturgränser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av utbildning för diplomater med inriktning på att bättre förstå religioners betydelse i internationella relationer.

2014/15:1391 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att motverka dödsstraff i fråga om barn under 18 år.

2014/15:1401 av Sofia Damm (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla diplomater i sin utbildning bör få kompetens i frågor om mänskliga rättigheter och religionsfrihet.

2014/15:1538 av Elisabeth Svantesson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om genomförande av en aktiv integrering av religionsfrihetsfrågor i utrikespolitiken och utvecklingssamarbetet.

2014/15:1560 av Caroline Szyber (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i internationella organ och i bilaterala kontakter kraftfullt bör verka för att barnaga förbjuds i världens alla länder.

2014/15:1581 av Mathias Sundin och Said Abdu (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att ett demokratiernas förbund inrättas.

2014/15:1621 av Tuve Skånberg och Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att religionsfrihetsfrågorna ska vara en aktiv del i utrikespolitiken och i utvecklingssamarbeten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att UD och Sida ska inhämta och fördjupa kunskapen om religionsfrihetens roll i demokratisering och utveckling.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att UD och svenska ambassader ska bedöma religionsfrihetssituationen i länderna som Sverige har bilaterala relationer med och försvara religionsfriheten i offentlig diplomati.

2014/15:1730 av Désirée Pethrus (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att religionsfrihetsfrågorna även i fortsättningen ska vara en aktiv del i utrikespolitiken och i utvecklingssamarbetet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att UD och Sida ska inhämta och fördjupa kunskapen om religionsfrihetens roll i demokratisering och utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram strategier och handlingsplaner för att religionsfrihetsfrågor ska integreras i den multilaterala och bilaterala utrikespolitiken och i utvecklingssamarbetet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i utformningen och genomförandet av strategier och handlingsplaner för religionsfrihet bör UD och Sida ta vara på det civila samhället, i synnerhet trosbaserade rörelser, som

informationskälla och kanal för stöd till religionsfrihet och främjande av interreligiös dialog i samarbetsländer.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att UD och svenska ambassader ska bedöma religionsfrihetssituationen i de länder som Sverige har bilaterala relationer med samt försvara religionsfriheten i offentlig diplomati.

2014/15:1879 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas för att ta fram en agenda för ett ökat svenskt stöd till demokratiaktivister.

2014/15:1880 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett feministiskt perspektiv ska genomsyra den svenska utrikespolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att flickors och kvinnors friheter, rättigheter och möjligheter ska genomsyra den svenska kampen för mänskliga rättigheter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlemsland i EU och FN ska agera för att alla länder ska respektera den grundläggande mänskliga rättigheten att kvinnor ska ha tillgång till fria, lagliga och säkra aborter.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till en FN-resolution med fokus på kvinnor i konstitutionsbyggande och demokratiseringsprocesser samt kvinnorepresentationen i såväl nationella parlament och regeringar som i lokala politiska församlingar.

2014/15:1905 av Göran Hägglund m.fl. (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att stoppa förföljelsen av kristna minoriteter.

2014/15:1938 av Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vetot i FN:s säkerhetsråd.

2014/15:2201 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett ökat svenskt engagemang i hbt-frågorna inom ramen för FN-systemet.

2014/15:2219 av Jan R Andersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om länder som nekar hiv/aids-smittade inresevisum.

2014/15:2321 av Kerstin Lundgren (C):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka den internationella brottmålsdomstolen (ICC).
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges fortsatta arbete för hbtq-personers rättigheter, såväl i vårt närområde som i övriga delar av världen.

2014/15:2923 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i arbetet med mänskliga rättigheter i utvecklingsländer i högre grad prioritera de sociala och ekonomiska rättigheterna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i arbetet för jämställdhet i högre grad verka för att skapa grundläggande förutsättningar för kvinnor och lyfta upp sambandet mellan detta och deras möjlighet till utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i arbetet för jämställdhet ge högre prioritet åt satsningar för att bekämpa könsrelaterat och hedersrelaterat våld samt människohandel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i arbetet för flickors rättigheter i högre grad bör stödja insatser för att minska antalet flickaborter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter fokusera mer på att minska antalet oönskade graviditeter och aborter, med den motivering som anförs i motionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i högre grad uppmärksamma och verka för barns rättigheter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör intensifiera sina ansträngningar för att stödja utsatta och förföljda kristna och för att fästa världssamfundets uppmärksamhet på förföljda kristnas utsatta situation.

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2 Demokrati, folkrätt och mänskliga rättigheter – Grunden för vår utrikespolitik.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.1 Våra värderingar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.2 Värnandet av de mänskliga fri- och rättigheterna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.3 Ökad frihet för världens kvinnor.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.4 Mänskliga rättigheter för alla.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.5 Frihet i den digitala världen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.6 Ett reformerat och starkare FN.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avslås av utskottet i förslagspunkt 10

Övriga yrkanden		
Motion	Motionärer	Yrkande
2014/15:511	Lena Hallengren och Åsa Westlund (S)	1
2014/15:879	Tuve Skånberg (KD)	1
2014/15:890	Tuve Skånberg (KD)	1 och 2
2014/15:1391	Mikael Oscarsson (KD)	1
2014/15:1401	Sofia Damm (KD)	2
2014/15:1538	Elisabeth Svantesson (M)	1
2014/15:1560	Caroline Szyber (KD)	1
2014/15:1581	Mathias Sundin och Said Abdu (FP)	1
2014/15:1621	Tuve Skånberg och Mikael Oscarsson (KD)	1, 2 och 4
2014/15:1730	Désirée Pethrus (KD)	1, 2, 3, 5 och 6
2014/15:1938	Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (S)	1
2014/15:2201	Jonas Gunnarsson m.fl. (S)	6
2014/15:2219	Jan R Andersson (M)	1